СТРАТЕГИЧЕСКИ ПЛАН ЗА КУЛТУРА

РУСЕ 2020

ОБЩИНА РУСЕ

РУСЕ
2019
ЕВРОПЕЙСКА
СТОЛИЦА НА КУЛТУРАТА
ГРАД КАНДИДАТ

СЪДЪРЖАНИЕ:

№	*Части*	стр.
.I.	**Въведение**	**5**
.II.	**Кратък ситуационен анализ**	**6**
1.	Географски и исторически контекст	
2.	Профил на културния сектор	**7**
3.	SWOT анализ	**9**
.III.	**Стратегическа част**	**13**
	Визия, главни стратегически цели, основни приоритети	
	ПРИОРИТЕТ 1 **Културата като ресурс за интегрирано развитие**	**13**
1.	**Специфична цел 1.1.** **Институционална устойчивост и развитие на човешкия ресурс**	**14**
	Мярка 1.1.1. Укрепване на културния сектор чрез децентрализация	**15**
	Мярка 1.1.2. Повишаване квалификацията на работещите в сектора	**15**
	Мярка 1.1.3. Повишаване дела на проектното финансиране	**15**
	Мярка 1.1.4. Подобряване на условията за развитието на културното предприемачество и третия сектор	**15**
2.	**Специфична цел 1.2.** **Диверсификация на културното съдържание**	**15**
	Мярка 1.2.1. Развитие на съвременното изкуство, творчеството и иновациите	**16**
	Мярка 1.2.2. **Обособяване на читалищата като съвременни многофункционални центрове**	**17**
3.	**Специфична цел 1.3.** **Опазване и валоризация на културното наследство и развитие на интегриран туристически продукт**	**17**
	Мярка 1.3.1. Развитие на конкурентноспособни туристически продукти и маршрути	**17**
	Мярка 1.3.2. Развитие на нематериалното културно наследство като ресурс за създаване на уникален туристически продукт	**17**
4.	**Специфична цел 1.4.** **Маркетизиране на културния продукт**	**18**
	Мярка 1.4.1. Създаване на система за наблюдение и оценка на качеството	**18**
	Мярка 1.4.2. Промоция и реклама на културния продукт	**18**
5.	**Специфична цел 1.5.** **Изграждане на междусекторни партньорства и мрежи**	**19**
	Мярка 1.5.1. Създаване на условия за развитието на публично-частните партньорства	**19**

	Мярка 1.5.2. Подкрепа за създаване на клъстърни формации.	**19**
6.	**Специфична цел 1.6.** **Интегрирано развитие на градската среда**	**20**
	Мярка 1.6.1. Рехабилитация, доизграждане и модернизация на градската културна инфраструктура и обекти с особена културна стойност.	**20**
	Мярка 1.6.2. Развитие и усвояване на нови, адаптирани и алтернативни пространства за култура.	**21**
	ПРИОРИТЕТ 2 **Изграждане на платформа за социално включване и широк достъп до култура**	**21**
1.	**Специфична цел 2.1.** **Децентрализация на културната активност и стимулиране на гражданското участие**	**21**
	Мярка 2.1.1. Разширяване социалната база на културния сектор	**22**
	Мярка 2.1.2. Стимулиране на младите хора и младежките организации като пряк участник и партньор в развитието на културния процес	**22**
	Мярка 2.1.3. Център без периферия: развитие на нетрадиционни културни пространства	
2.	**Специфична цел 2.2.** **Хармонично развитие на културната среда**	**23**
	Мярка 2.2.1. Проактивна социална политика	**23**
	Мярка 2.2.2. Стимулиране на културното многообразие	**23**
	ПРИОРИТЕТ 3 **Европейско измерение**	**23**
1.	**Специфична цел 3.1.** **Европейска свързаност и междукултурен диалог**	**24**
	Мярка 3.1.1. Изграждане на европейски партньорства и мрежи	**24**
	Мярка 3.1.2. Свързаност на европейските култури	**25**
	Мярка 3.1.3. Трансгранично сътрудничество	**25**
2.	**Специфична цел 3.2.** **Мобилност на артисти и продукти**	**25**
	Мярка 3.2.1. Свободно движение на артисти, проекти и произведения на изкуствата	**26**
	Мярка 3.2.2. Русе – международен фестивален и продуцентски център	**26**
	ПРИОРИТЕТ 4 **Комуникационна кампания**	**26**
1.	**Специфична цел 4.1.** **Развитие на обществения дебат**	**27**

	Мярка 4.1.1. Постигане на широк обществен консенсус	**27**
	Мярка 4.1.2. Изграждане на форум за култура и дебат	**27**
2.	**Специфична цел 4.2.** **Публичният образ на града и промоция на Русе като кандидат за ЕСК**	**28**
	Мярка 4.2.1. Промоционална и ПР кампания	**28**
	Мярка 4.2.2. Рекламна кампания	**28**
	ПРИОРИТЕТ 5 **Развитие на организационен, административен и финансов капацитет**	**29**
1.	**Специфична цел 5.1.** **Организационно-административни аспекти**	**29**
	Мярка 5.1.1. Изграждане на организационен капацитет	**29**
	Мярка 5.1.2. Изграждане на административен капацитет	**29**
2.	**Специфична цел 5.2.** **Финансови аспекти**	**30**
	Мярка 5.2.1. Финансиране от общинския бюджет	**30**
	Мярка 5.2.2. Алтернативни източници на финансиране	**31**
IV.	**Изпълнение на стратегическия план**	**31**
	Институционални отговорности	
1.	Областна администрация	**31**
2.	Общинска администрация	**32**
3.	Културни организации от публичния, частния и НПО сектора, образователни и социални институции, браншови организации, бизнес сектора и средствата за масово осведомяване	**32**
.V.	**Мониторинг и оценка на напредъка**	

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПЛАН ЗА КУЛТУРА РУСЕ 2020

.I. Въведение

С Решение № 1282 от 14.07.2011, прието с Протокол № 61 на ОбС – Русе Община Русе издигна кандидатурата на Русе за Европейска столица на културата през 2019 г.

Настоящата актуализация е разработена в съответствие със следните стратегически документи: Зелената книга за отключване потенциала на културните и творческите индустрии (КТИ), Стратегия „Европа 2020" за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж, Решение № 1622/2006/ЕО относно инициативата „Европейска столица на културата", Стратегията на ЕС за региона на река Дунав, Националната стратегия за регионално развитие 2012 – 2022, Национална програма за развитие „България 2020", Национална стратегия за пространствено развитие, Регионален план за развитие на Северен централен район 2014 – 2020, Областна стратегия на Област Русе 2014 – 2020, Проект „Ерго Мастерплан" Русе – Гюргево, Проект Donauregionen+", програмата „Creative Europe" на ЕС, Интегриран план за градско възстановяване и развитие.

Инициативата *Европейска столица на културата* (ЕСК) е най-мащабното европейско събитие в областта на културата. Нейната цел е да насърчи развитието на местните общности, да подчертае разнообразието на европейските култури, да стимулира споделеното знание и разбирателство между европейските граждани и да насърчава междукултурния диалог.

Настоящият документ разглежда инициативата ЕСК като **отворена концепция за мястото на културата в съвременното общество и в условията на глобализация** - културата като социален феномен, като ресурс за устойчиво обновяване и развитие, като инструмент за приобщаване и сътрудничество, като цивилизационен модел, който разгръща творческия потенциал на местните общности, като гарантира висок стандарт, нова добавена стойност и качество на живот.

Тази концепция се основава на разбирането, че съвременното развитие на културата може да гарантира „интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж" и е сигурна инвестиция в бъдещото израстване на градовете и регионите.

Широкият политически и обществен консенсус около подобно схващане за културата ще е единственият гарант за напредъка на общите ни действия в процеса на подготовка на кандидатурата на нашия град за ЕСК през 2019.

Стратегическият план за култура Русе 2020 дава ход на нашите виждания как да приложим тази широка платформа и как в процеса на нейното приложение да привлечем всички заинтересовани страни като се опитаме да изградим общи пространства на взаимодействие и диалог между публичните власти, политиците, гражданите и младите хора на Русе, творческите гилдии, бизнеса и образованието.

Убедени сме, че тази платформа ще ни позволи да изградим адекватна среда и капацитет за подготовката на Русе за европейска столица на културата през 2019.

Настоящият стратегически документ предлага визия за развитието на културата, която оказва положително влияние не само върху кандидатурата на Русе за ЕСК през 2019 г., но и

гарантира оптимизирането на процесите в културния сектор и устойчивостта на постигнатите резултатите в дългосрочен план.

Стратегическият план за култура Русе 2020 е отворена платформа за присъединяване и на други общини от областта, Дунавския регион и от Румъния.

II. Кратък ситуационен анализ

Географски и исторически контекст

Русе е най-големият стопански и културен център по българското поречие на река Дунав, лидер за България по въпросите на Дунавската стратегия и една от най-привлекателните културни дестинации на картата на България. В миналото градът е бил важна кръстопътна артерия между Европа и Азия, а днес е пресечна точка на два важни европейски коридора – Рейнският Дунавски път (Коридор № 7) и Коридор № 9.

Локацията на Русе като граничен на съседна Румъния град и като част от градовете в рамките на Дунавския регион винаги е била стратегически фактор за развитието на града в областта на индустрията, транспорта, културата и трансграничното сътрудничество. Като крайдунавски град Русе попада и в обхвата на зоната за Черноморско сътрудничество.

Русе е град с богато културно-историческо и архитектурно наследство. В Русе са регистрирани над 260 сгради паметници на културата. Общо 20 архитектурни паметници са вписани в международната инициатива „Знак за европейско наследство”. В близост до Русе се намират три защитени от ЮНЕСКО обекта – Ивановските скални църкви, Свещари и Резерватът „Сребърна”. Освен Ивановските скални църкви, в околностите на Русе е разположена още една атрактивна културно-историческа зона - Средновековният град Червен. Свързан с двата обекта е и прочутият „Басарбовски скален манастир”. Изключителната красота на разкритите в скалните църкви стенописи днес говорят, че русенският регион е бил един от най-големите културни и духовни центрове на Второто българско царство.

Цивилизационното развитие на града е било винаги ориентирано и свързано с ценностите на европейската цивилизация и култура. В своята над 19 вековна история Русе е заемал основна стратегическа позиция като един от важните гранични кастели в Римската империя, главен вилаетски град на Османската империя (в българските и част от днешните сръбски територии) с ясно очертан европейски облик и като ключов транспортен, икономически и културен център в новата и най-нова история на България.

В края на 19 век, поради важното си геостратегическо положение, Русе е най-големия и модернизиран град на България, седалище на редица европейски дипломатически представителства и отворена врата за всички нови и стимулиращи развитието на България начинания, формиращи самочувствие и принадлежност на младата тогава българска държава към основните ценности на европейската цивилизация.

Градът е рождено място на големия европейски писател хуманист, носител на Нобелова награда, Елиас Канети, описал детайлно своите спомени от стария Русчук в книгата си „Спасеният език”.

Силна европейска перспектива за израстването на Русе в социално-икономическо и културно отношение днес очертават европейските политики в рамките на Дунавската стратегия, взаимодействието със страните от Дунавския басейн и Централна Европа, както и ускореното му развитие и партньорство в рамките широкия трансграничен регион Русе - Гюргево - Букурещ – обстоятелство, което дава сериозно конкурентно предимство на русенската кандидатура за Европейска столица на културата през 2019 .

Профил на културния сектор

Като един от най-старите културни центрове в страната, град Русе разполага с богато развито културно наследство, устойчива система от институции, дейности и артистични практики във всички сектори на културата и изкуствата, голяма част от които създадени в началото и средата на миналия век, с изградени традиции и водещо място в националния културен процес.

Русенските културни организации оперират във всички области на културата, изкуството и творческите индустрии – изпълнителски изкуства, визуални изкуства, приложни изкуства, музеи, библиотеки, галерии, медии, книгоиздаване, реклама, дизайн, занаяти, архитектура, мода и др.

Многофункционалният характер на градската културна инфраструктура, както и богатият творчески потенциал на работещите в сектора, определят облика на Русе като един от големите културни центрове в страната, седалище на ключови за развитието на националния културен процес организации, които представляват реален ресурс за стимулиране на културния туризъм и социалния растеж на града.

Съществена роля за развитието на сектора играят културните организации от публичния сектор (Драматичен театър, Куклен театър, Опера, Регионален исторически музей, Регионална библиотека, Русенска художествена галерия, Национално училище по изкуствата и др.), които все по-успешно развиват политики за отваряне към общността, разширяване на социалния диалог, търсене на алтернативни форми за маркетиране на културния продукт, развитие на специализирани програми, насочени към младите хора и децата. Нарастващ ефект и реални икономически ползи калкулира в своята дейност Регионалният исторически музей по отношение на туристическото търсене и потребление на територията на града и региона.

Специфичен сегмент от общия културен контекст оформят съществуващите на територията на русенската община 23 читалища - 10 от тях на територията на град Русе и 13 в останалите селища на Русенската община, както и множеството граждански сдружения – над 130, сред които Дружеството на писателите, Дружеството на художниците, Международно дружество “Елиас Канети”, Сдружение “Европейски пространства 21”, Сдружение „Брод”, Сдружение ФТТ ”Н.Киров”, Сдружение “Проф.В.Арнаудов”, Федерация за алтернативно кино, Сдружение „Приятели на музея”, Сдружение „Русенски Лом”, Сдружение „Клуб Европеистика”, които независимо от трудностите, съпътстващи неправителствения сектор в периода на преход, поддържат и развиват културния живот на града. Тенденциите към по-широко легитимиране на гражданското участие в културния процес са видими за Русе през

последните няколко години и все по-решително започват да формират един особено динамичен и социално ориентиран културен продукт.

Част от културните и творчески индустрии са и съществуващите в Русе частни търговски организации като печатници, издателски, рекламно-издателски и продуцентски къщи, галерии и звукозаписни студиа, водещите сред които са Печатница „Дунав прес", Авангард принт ООД, Парнас ООД, Лени-Ан ООД, фотогалерия „Силвена арт", рекламна къща "RG21 Криейтив тим", „Десенс", звукозаписна къща „M&C Рекърдс" и др.

Съвсем естествено в годините на преход в Русе се появиха и редица електронни и печатни медии, преобладаващо частни, които представляват допълнителен ресурс за развитието на културата. В настоящия момента русенският медиен пазар се формира от 12 радиостанции (3 от тях с местна програма), 2 кабелни телевизионни оператора с местни телевизионни програми, 1 седмичен вестник, информационно издание за култура и туризъм „Русе гайд", списание „Седмицата", 2 всекидневника и Регионален телевизионен център (част от системата на БНТ, интернет базирани медии.

Сериозен ресурс за развитието на културните и творчески индустрии на територията на региона, в т.ч. число и на културното предприемачество, осигурява Русенският университет „А. Кънчев", особено в областта на високите технологии и дизайна. Ресурс за развитие на сектора предоставят и все по-модерно и пазарно развиващите се профилирани средни училища в областта на изкуствата, дизайна, в т.ч. модния дизайн и архитектурата.

Като цяло обаче частният сектор в областта на културните и творческите индустрии, с малки изключения, е все още недостатъчно развит и не се различава съществено от състоянието и проблемите на малкия и среден бизнес в страната, свързани основно с нормативната база, данъчните облекчения за създателите на културен продукт, свития като цяло и не добре структуриран културен пазар. На фона на тази не особено толерантна към развитието на сектора среда, усилията на отделни представители на бизнеса все още не могат да достигнат необходимата устойчивост и ефективност, така че да влияят структурно върху формирането на културния пазар и върху състоянието на пазара на труда като цяло.

Една голяма част от дейностите в сферата на културата, формиращи значителен дял от цялостния културен продукт на територията на общината, нямат юридическа самостоятелност и на този етап се развиват като дейности на Община Русе. В този комплекс от дейности влизат редица мащабни русенски инициативи от регионален, национален и международен характер като МФ „Мартенски музикални дни", Фолклорният събор „Златната гъдулка", Националната джаз-среща и др. По подобен начин – като дейности на Община Русе, функционират и Общинският детски център за култура и изкуство, Общинският младежки дом и Общинският духов оркестър.

В този смисъл Община Русе, се явява един от най-мощните културни агенти на територията на региона, формиращ в голяма степен и облика, и форма́та на местния културен процес. Независимо обаче от факта, че подобен модел се практикува в цялата страна, общите тенденции в управлението на този тип дейности в рамките на ЕС налагат синхронизация на тази част от сектора със съществуващите европейски практики и прилагане на механизми за децентрализация на управлението чрез правна и институционална регламентация на

културните дейности. Подобен акт ще доведе до ясни правила, устойчивост и ефективност в управлението и развитието както на самите дейности, така и на сектора като цяло.

Направеният анализ показва, че при очевидната доминация на публичния сектор в областта на културата, през последните няколко години се наблюдава видима тенденция към диверсифициране на културната инфраструктура и повишаване дела на творческите индустрии и гражданското участие – обстоятелство, което макар и бавно променя цялостния профил на културната инфраструктура, като налага качествено нов подход в политиките за стимулиране сектора. В пряка връзка с това се налага и проблемът за публично-частното партньорство. Независимо, че вече има налице сериозен опит в това отношение, взаимодействието на Общината с неправителствения и частния сектор в областта на културата е все още лишен от необходимата взаимна мотивация и не достига широката рамка на реалното партньорство. Съществуват твърде много неизползвани ресурси в това отношение – система от възлагателни действия или съвместни проекти в интерес на общността. Използването на тези възможности може да доведе както до чувствително активиране на гражданския сектор и повишаване капацитета и многообразието на културната среда, така и до реално стимулиране на културното предприемачество и до създаване на благоприятна бизнес среда за развитие на културните индустрии, културния туризъм и специфичните услуги в сектора, като въздейства по този начин и върху развитието на пазара на заетост.

Важен стимул за растежа и устойчивото развитие на културния сектор и културната среда през последните няколко години са сериозните публични инвестиции, вложени във възстановяването и развитието на редица културно-исторически обекти, зони и сгради паметници на културата, както и текущите проекти на Общината по оперативните програми на ЕС, сред които: проектът за реновиране и реконструкция на градския площад; проектът за „Развитие на културно-исторически атракции в градски туристически ансамбъл”, предвиждащ изграждане на Градски музеен комплекс, доизграждане на Природонаучния музей, както и укрепване и изграждане на две нови музейни експозиции във фоайето на старата сграда на РБ „Л. Каравелов” с период на реализация 2011-2012; проектът „Аз, Градът – Фестивал за съвременна градска култура” по схема за подкрепа за създаване и промотиране на иновативни културни събития с период на реализация 2011 – 2013; проектът за „Възстановяване и социализация на Римска крепост „Сексагинта Приста” с период на реализация 2011 – 2013; реновирането на сградите на Русенската опера и филхармония.

Тласък за технологичното и ресурсно развитие на читалищните организации осигурява и текущият проект „Глобални библиотеки”, финансиран от ПРООН, Министерството на културата и Фондацията „Бил и Мелинда Гйтс” и целящ да улесни достъпа до информация, знания, комуникации, електронно съдържание и услуги за общността чрез мрежата на обществените библиотеки.

Сериозни частни инвестиции в развитието на културната и градската инфраструктура са вложени и в двата мащабни проекта – единият, свързан с реконструкция и изграждане на Музей за съвременно изкуство в сградата на бившата Музикална гимназия (сграда паметник на културата), както и един от стратегическите обекти на Русе за изграждането на модерна и многофункционална спортна зала, която ще се превърне във втората най-модерна спортна

зала в България с капацитет от 5400 места, особено подходяща за провеждането на мащабни спортни и културни събития.

SWOT анализ на културния сектор

СИЛНИ СТРАНИ	СЛАБИ СТРАНИ
• Широко развита културна инфраструктура и трайно изградена система от институти и дейности с определящо място в националния културен процес; • Богато културно-историческо наследство и традиции във всички сфери на културата и изкуствата ; • Добре развит творчески ресурс; • Високо качество на културния продукт; • Юридическа и финансова самостоятелност на голяма част от основните културни институти; • Наличие на обществено доверие към сектора; • Наличие на добре развити и традиционни международни контакти и дейности; • Развитие на тенденции за легитимно гражданско участие в културния процес; • Широко развита читалищна мрежа с важна роля в културния живот на общината, особено в кварталите и малките населени места; • Значителен брой частни предприемачи и търговски организации в сферата на културата – печатници, издателства, продуцентски къщи, галерии, рекламни къщи, студиа и наличие на инициатива от страна на частния сектор; • Наличие на функционираща	• Ниски нива на публичните средства за култура; • Липса на координация в културните календари между населените места, заявили своето участие в процеса на кандидатурата на Русе за ЕСК; • Неравномерен достъп до култура и изкуство в отделните населени места; • Липса на механизъм и система за повишаване квалификацията на специалистите в областта на културата; • Липса на политики за привличане на млади специалисти в сектора; • Недостатъчен обем от средства за стимулиране на творчески проекти; • Относителна затвореност на творческите гилдии; • Слабо развит културен пазар и липса на мрежа от агенти за разпространение на културния продукт; • Нисък социален статус на работещите в сектора; • Недостатъчно развити КТИ и неправителствен сектор; • Липса на регламентирана система за наблюдение и оценка на качеството на културния сектор, финансиран от общинския бюджет; • Незавършен процес на децентрализация на културните дейности; • Липса на развита система на ПЧП в областта на културата; • Доминация на организациите от публичния сектор в културната инфраструктура и несъразмерно развитие

общинска Програма за финансиране на културни проекти; • Наличие на Наредба и стратегия за развитие на ПЧП в Общината • Наличие на Национално училище по изкуствата и други профилирани образователни структури – като източник на местен ресурс за развитието на сектора; • Наличие на университет, развиващ специалности в областта на европеистиката, дизайна и новите технологии; • Наличие на нова и частично обновена материална база • Наличие на добре развити взаимоотношения в трансграничния регион Русе – Гюргево и по дестинацията Русе – Букурещ. • Наличие на ресурс за изпълнение на проекти по оперативните програми на ЕС за стимулиране на градската културна инфраструктура и стимулиране творческия потенциал на културните организации. • Силно развити граждански инициативи, допринесли за демократичните процеси в България от края на 80-те години.	на сектора като цяло; • Липса на политики и инструменти за подкрепа и развитие на иновативни културни продукти, нови медиите и високите технологии в изкуството; • Липса на подходящи туристически продукти, свързани с алтернативен туризъм – фестивален, конферентен и др. • Отсъствие на адекватна нормативна база: закони, правилници, наредби
ВЪЗМОЖНОСТИ	**ЗАПЛАХИ**
• Активен достъп до оперативните програми на ЕС; • Възможности за финансиране на културни дейности и организации по структурните фондове на ЕС; • Разработване на система от публични фондове за стимулиране на културния процес; • Разширяване формата на	• Липса на адекватна данъчна политика, стимулираща спонсорството в сферата на културата; • Ограничени възможности за финансиране на културния проекти и в частност на изпълнителските изкуства по международни проекти и програми; • Рестрикции в държавния и общински бюджет за култура;

традиционните културни дейности и въвеждане на алтернативни и иновативни културни практики; • Развитие на културен и фестивален туризъм; създаване на културен продукт като част от туристическото предлагане; • Ускорено развитие на културното предприемачество и творческите и културни индустрии; • Активно развитие на културния процес на основата на междусекторните партньорства между култура, образование, бизнес и технологии; • Изграждане на клъстери на основата на технологично свързани културни производства; • Разширяване на партньорските мрежи в национален и европейски мащаб; • Развитие на сътрудничеството в рамките на Еврорегион Русе – Гюргево и ускорено развитие на дестинацията Русе – Букурещ; • Развитие на устойчиви европейски проекти и продукти в рамките на Дунавската стратегия; • Реконструкция и доизграждане на градската инфраструктура в областта на културата и обновяване на уникалното архитектурно наследство на града; • Развитие на нови градски пространства за култура; • Ускорено развитие на младежкото участие и младежките граждански организации в развитието на културния процес; • Развитие на високотехнологичен културен продукт;	• Влияние на глобалната икономическа криза и последиците от нея върху създаването и потреблението на културен продукт; • Ниска покупателна способност на населението; • Ниска култура на потребление; • Ниско ниво на инвестициите в сектора; • Необосновано политическо вмешателство в управлението на кандидатурата на града за ЕСК 2019. • Отсъствие на достатъчно категоричен интерес от страна на бизнеса за подкрепа на кандидатурата на града за ЕСК 2019 • Липса на инициативи и практики за стимулиране на културния сектор, в т.ч. културното предприемачество и развитието на културните и творчески индустрии.

.III. Стратегическа част

Визия „Русе 2020”

Русе 2020 – модерен европейски град, Дунавската столица на България, град на традицията, модерността и европейската перспектива, на растежа и високия жизнен стандарт, на творчеството и иновациите, привлекателна туристическа дестинация.

Главни стратегически цели

Стратегическа цел 1: Да отключи потенциала на културата като ресурс за дългосрочно и устойчиво развитие на местната общност и региона.

Стратегическа цел 2: Да подобри качеството на живот, да стимулира изграждане на лично самочувствие и чувство на принадлежност към цивилизационното пространство на обединена Европа.

Настоящият стратегически план се основава на базисните принципи, върху които се осъществяват политиките на сближаване на България с ЕС:

- Принцип на партньорство – дейността на участниците в инициативата подпомага културните политики по места. Те следва да бъдат резултат от тясно сътрудничество и постоянни консултации, като по този начин се оказва влияние върху планирането на регионално и местно ниво.
- Принцип на координация – участниците предприемат съвместни инициативи за общи проекти по Структурните фондове на ЕС, както и пред други фондове за финансиране на конкретни проекти.
- Принцип на децентрализация – осигурява делегирането на права по изпълнението на конкретни проекти.
- Принцип на допълняемост – осигуреното финансиране за изпълнение на целите и мерките в настоящия План следва да се допълва от местни източници на финансиране, чието ниво се определя чрез договори за партньорство.
- Принцип на диалогичност и прозрачност – споделяне на успешни практики и широко споделена информираност за управленски решения.
- Принцип на ефективност и ефикасност – създаване на обща система за наблюдение и оценка на качеството на дейностите, предвидени в Плана.

Основни приоритети

ПРИОРИТЕТ 1: Културата като ресурс за интегрирано развитие

Формулирането на този приоритет се основава на разбирането, че в областта на културата и изкуствата, в развитието на културните и творческите индустрии (КТИ)[1], включващи по дефиниция всички форми и сектори на културното производство, има значителен потенциал за създаване на икономически растеж и трудова заетост, от една страна, и формиране на културна идентичност, сплотеност на общностите и високо качество на живот от друга.

В контекста на съвременните схващания за културата като фактор за устойчив социално-икономически растеж, **ангажиментът на публичните власти за формиране на политики за подкрепа и стимулиране на културния сектор** придобиват жизнено важно значение за развитието на регионите.

Ето защо европейската концепция за ролята на КТИ за местно и регионално развитие следва да бъде взета под внимание при разработването на публичните политики за подкрепа и устойчивост на всички равнища. При все по-силната ориентация на европейските региони към икономика, базирана на знанието, **творчеството и иновациите** са ключ към повишаване конкурентноспособността на регионите и развитие на нова предприемаческа култура.

Ангажиментът на публичните власти към културния процес следва да се фокусира основно върху изграждането на координирана система от интервенции, насочена към създаване на толерантна и адекватна на нуждите на целия сектор среда, свързана с правната регламентация, механизмите за публично финансиране, публично-частното партньорство, изграждането на мрежи, социалния и образователен статус на заетите в културното производство.

Специфична цел 1.1. Институционална устойчивост и развитие на човешкия ресурс

Повишаването на управленския капацитет на организациите в сектора на културата (в т.ч. подсекторите на културното предприемачество и третия сектор), както и въвеждането на гъвкави правни, организационни и финансови механизми за неговото автономно развитие, следва да бъде водеща политика във взаимодействието на публичните власти с културните организации.

Прилагането на практики, насърчаващи въвеждането на **ефективен мениджмънт на културните организации** и водещи до високо качество, социална и икономическа ефективност и конкурентоспособност на културния продукт, е също от първостепенна важност за отключване потенциала на културния сектор и разширяване на преките социални и икономически ползи.

---

[1] Съгласно документите на Съвета за административна реформа от април 2010 г. и предварително приетата Методология за изготвяне на Национална стратегия за развитие на изкуствата, културното наследство, културните и творчески индустрии и културния туризъм, към ***културни индустрии*** се причисляват: музикална индустрия, книгоиздаване, филмова индустрия, печатни медии, радио, телевизия и нови медии, софтуер и видео игри. ***Творческите индустрии*** включват: дизайн, архитектура и рекламен пазар.

От съществено значение за повишаване институционалния капацитет на сектора е и **децентрализацията в управлението на културните дейности** в рамките на общинския културен календар, които в настоящия момент се администрират пряко от Общината. **Изграждането на автономни и обособени общински структури за управление на културните дейности** е свързано преди всичко с необходимостта от въвеждане на професионален мениджмънт и специализирани екипи за управление на културния процес.

Като имаме предвид, че културната инфраструктура в настоящия момент е като цяло доминирана от културните организации в публичния сектор, където са насочени основно публичните средства за култура, считаме за наложително сериозна част от интервенциите да бъдат насочени приоритетно към **развитието на третия сектор и сектора на частните предприемачи**. Важен инструмент в този процес е ускореното прилагане на **публично-частното партньорство** чрез проектното финансиране, възлагане на публични услуги и други гъвкави форми на взаимодействие с местните власти. С особена сила това е валидно за развитието на **културното предприемачество и КТИ**, област, чието развитие се нуждае от подкрепящи политики и действия от страна на местните власти.

Устойчивото развитие на културните организации в съществена степен зависи от подготовката и **квалификацията на човешкия ресурс**, въпрос, който следва да се решава методично, в тясна връзка с университетите и чрез програми за продължаващо обучение. В този контекст привличането, изграждането и подготовката на високо мотивирани млади професионалисти и мениджъри в сектора е от ключово значение за постигане на модерен, интелигентен и приобщаващ растеж в областта на изкуствата и културата.

Мярка 1.1.1.: Укрепване на културния сектор чрез децентрализация

Проекти:

1) Анализ на съществуващите дейности в културния сектор, финансирани от общинския бюджет;
2) Преобразуване на съществуващите културни дейности и структури в общински културни институти по смисъла на Закона за закрила на културата;
3) Създаване на допълнителни възможности за подпомагане на културните оператори, регистрирани по силата на Закона за юридическите лица с нестопанска цел и Търговския закон;
4) Реформа в системата на партньорство с министерство на културата при финансирането на държавните и регионални културни институти;

Мярка 1.1.2. Повишаване квалификацията на работещите в сектора

Проекти:

1) Откриване на магистърска програма за обучение по управление на културата и творческите индустрии в Русенския университет „А. Кънчев“;
2) Въвеждане на специалности „Мениджмънт в областта на културата и културното предприемачество” и/или „Икономика на културата” в Русенския университет.
3) Създаване на система за постоянна квалификация „Учене през целия живот” за работещите в културния сектор.

Мярка 1.1.3. Повишаване дела на проектното финансиране

Проекти:

1) Създаване на система от публични фондове за финансиране на културния сектор с активното съдействие на Фондация „Русе – град на свободния дух";
2) Широко партньорство между публичния, гражданския и частния сектор за достъп и финансиране от фондовете на ЕС;
3) Оптимизиране на общинската Програма „Култура" за финансиране на проекти в областта на изкуството и културата;

Мярка 1.1.4. Подобряване на условията за развитие на културното предприемачество и третия сектор.

Проекти:

1) Изследване потенциала и картографиране на културните и творчески индустрии на територията на региона и изработване на стратегия за развитието им;
2) Изграждане на бизнес инкубатори/лаборатории за развитие на млади творчески бизнеси;
3) Изготвяне на програма за подкрепа и развитие на третия сектор в областта на културата;
4) Изграждане на Център за развитие на креативни индустрии;

Специфична цел 1.2. Диверсификация на културното съдържание

Стимулирането на **културното многообразие** е важна част от общата концепция за развитието на културния сектор и разширяване на гражданското участие в изграждането на толерантна към различията културна среда.

Постигането на адекватна на съвременните потребности културна среда налага преформулиране на някои традиционни схващания за развитието на културата и развитие на на онези приоритетни действия, които гарантират ефективно използване на наличните материални, човешки и творчески ресурси както за стимулиране на традиционните културни дейности, така и за разширяване форма́та на културното „производство", **диверсифициране на културното съдържание** и развитие на съвременното изкуство, творчеството и иновациите с акцент върху новите медии и високите технологии.

Особен фокус по отношение на **иновациите и новите технологии** настоящият документ поставя върху **образованието** чрез инициииране на курсове и програми, израждане на лаборатории, свързани с новите технологии, дигиталните медии и усвояването на новите форми за художествено изразяване.

Една от основните целеви групи на публичните интервенции, свързани с културното многообразие, са **неформалните младежки групи и сдружения,** чиято активност е приоритетно насочена към развитие на ново културно съдържание, на нова младежка градска култура, основана на знанието, технологиите и съвременните културни практики.

Специална роля в рамките на формулираната цел се възлага на **читалищата** като структури, динамично свързани и работещи с различен тип социални и възрастови общности. Усвояването на нови управленски умения и активен мениджмънт на дейностите, включващи както традиционните културни, така и новите социокултурни практики, е от първостепенна важност за разширяване и диверсифициране на специфичното културно съдържание, което тези уникални структури развиват на ниво микрорайон.

Мярка 1.2.1. Развитие на съвременното изкуство, творчеството и иновациите

Проекти:

1) Създаване на Център за съвременно изкуство и медийни технологии към РУ „А. Кънчев" (ЦСИМТ) и въвеждане на интегрирана платформа за образование и развитие на дигиталното общество, чрез повишаване на дигиталната грамотност, създаване на мрежи, интернет базирани платформи, дигитални радио и телевизионни програми и продукти;
2) Изграждане на Регионален център „Култура и иновации" за региона на Долен Дунав с център Русе;
3) Използване потенциала на високите технологии и медии в интердисциплинарни артистични практики;
4) Създаване на дигитален атлас – интерактивна карта на културно-историческото и архитектурно наследство;
5) Въвеждане на интерактивни системи за експониране и популяризиране на културния продукт;
6) Подкрепа на независими артисти и дебютни проекти в областта на изкуството и медиите;

Мярка 1.2.2. Обособяване на читалищата като съвременни многофункционални центрове.

Проекти:

1) Разширяване потенциала на народните читалища като съвременни информационни и комуникационни центрове;
2) Целева подкрепа за развитие на иновативни форми на взаимодействие с младите хора и децата, хората от третата възраст и хората в неравностойно положение, целящи стимулиране на творческата активност;
3) Целева подкрепа за читалищни дейности, приобщаващи жителите на периферните градски зони, по Програма „Култура" на Община Русе;
4) Изграждане на постоянни филиали (изнесени дейности) на големите русенски читалища в периферните квартали и райони на града и създаване на мрежа от средища: информационни центрове, места за популяризиране на традиционни занаяти, алтернативно образование и иновации, любителско творчество и центрове за доброволци

Специфична цел 1.3. Валоризация на културното наследство и развитие на интегриран туристически продукт

Прилагането на европейските концепции, свързани с културно-историческото наследство, неговото опазване и валоризация могат да доведат до действителна трансформация на модела и превръщането на **културното наследство от обект на опазване в инструмент за развитие**. Съхранено и социализирано по съвременен начин, то е предпоставка за развитие на туризъм със силен икономически ефект и устойчивост.

Развитието на **конкурентноспособни туристически продукти и маршрути** налага както поддържане и осъвременяване на съществуващите музейни експозиции, така и създаване и промотиране на нови, интерактивни експозиционни практики и продукти, повишаващи ефекта от туристическото предлагане.

В същия контекст от особени грижи днес се нуждае и **нематериалното културно**

наследство, свързано с традиционната култура и фолклора. Като мярка за културна идентичност, традиционното културно наследство следва да бъде развивано като жива система от местни фолклорни практики, специално обгрижвани, осигуряващи приемственост и експонирани по начин, който да създаде нов и атрактивен по своята уникална природа културен продукт, ориентиран успешно и към пазара на туристическото потребление. В това отношение Русе и региона разполагат с богат ресурс и възможности за повишаване на туристическия интерес.

Мярка 1.3.1. Развитие на конкурентноспособни туристически продукти и маршрути

Проекти:

1) Повишаване капацитета и привлекателността на традиционните културно-исторически обекти – предмет на значителен туристически интерес;
2) Социализация на културно-историческите зони и природни резервати;
3) Разработване на нови музейни експозиции (в т.ч. и на подходящи открити пространства), културно-исторически обекти, маршрути и продукти като част от развитието на музейната инфраструктура и туристическото предлагане;
4) Създаване на нови интегрирани туристически продукти, включващи културно-историческото наследство, изпълнителските и приложни изкуства и занаяти;

Мярка 1.3.2. Развитие на нематериалното културно наследство като ресурс за създаване на уникален туристически продукт.

Проекти:

1) Стимулиране на изследванията, форумите и интерактивното представяне на нематериалното културно наследство на региона;
2) Повишаване капацитета и разширяване географската карта на участниците във фестивалите за традиционна култура и фолклор на територията на региона;
3) Създаване на Международен фестивал за крайдунавска култура и фолклор;

Специфична цел 1.4. Ефективно маркетизиране на културния продукт

Формулираната цел е свързана със създаване на стандарти на постоянен механизъм за наблюдение и оценка на качеството, който да предостави необходимата база на местните културни политики за аргументирани и експертно насочени решения.

Важна задача в този контекст е изграждането на среда за **създаване на интегриран продукт,** основан на културното, културно-историческото и природно многообразие на региона и ориентиран към нуждите на туристическия пазар и туристическото потребление, като условие за повишаване интереса и привлекателността на региона и като стимул за повишаване на трудовата заетост.

Съществен ефект за повишаване интереса към града и региона като привлекателна културна дестинация може да бъде постигнат чрез **системни маркетингови интервенции по линията Русе – Гюргево – Букурещ,** както и по ключовата за региона ос на страните от крайдунавския регион.

Мярка 1.4.1. Създаване на система за наблюдение и оценка на качеството

Проекти:

1) Създаване на стандарти за комплексна оценка на културните дейности и оператори;
2) Организиране на постоянно действаща система за наблюдение на сектора;
3) Разработване на годишен доклад за състоянието на културата, изкуствата, културното наследство, културните и творчески индустрии и културния туризъм;

Мярка 1.4.2. Промоция и реклама на културния продукт

Проекти:

1) Разработване на програма за реклама и промоция на русенския културен продукт;
2) Въвеждане на съвременни форми за дистрибуция и продажби – създаване на онлайн билетни центрове, електронни билети, абонаментни форми и др.;
3) Създаване на медийни продукти за реклама и промоция на културния продукт, в т.ч. и за нуждите на туристическата индустрия и организиране на периодични национални и международни рекламни кампании;
4) Изграждане на система за взаимодействие на сектора с туроператорските фирми;
5) Целенасочени действия от страна на публичните власти за популяризиране възможностите и конкурентните предимства на местните икономически субекти в областта на културното производство с цел привличане на инвестиционен интерес.

Специфична цел 1.5. Изграждане на междусекторни партньорства и мрежи

Важен дял в рамките на формулирания приоритет заемат действията, свързани с изграждане на широки междусекторни партньорства и мрежи, в т.ч. и конкретни действия, насочени към **изграждане на клъстерни формации между отделните културни, икономически и образователни субекти,** целящи повишаване конкурентноспособността и привлекателността на града и региона.

Тази цел разглежда изграждането на **междусекторните партньорства и клъстерния подход**, **основан на ресурсите в областта на културата**, като ключов инструмент за социално-икономически растеж. Културните системи функционират по дефиниция свързано с икономиката, науката, образованието, технологиите, медиите, рекламата, дизайна и редица други сфери на обществения живот. В този смисъл практическото развитие на междусекторни инициативи и клъстерни формации повишава реално капацитета на организациите, води до по-ефективно използване на наличните ресурси и като цяло отключва потенциала на сектора. Концепцията за **комплексното, мрежово развитие** на културния процес е напълно адекватна на новите структурни подходи в **изграждането на гарантираща устойчивото развитие социално-икономическа среда.**

Ролята и участието на местните власти като реален и основен партньор в този процес е от особена важност, поради необходимостта от създаване на добър **инвестиционен климат и прилагането на целеви интервенции за насърчаване на МСП в сектора**, както и създаване на партньорства и клъстери на базата на технологично свързани културни производства, особено в някои от стратегическите за местната културна инфраструктура области като **културния, фестивалния, конферентния и круизен туризъм, медиите, дизайна, образованието и високите технологии.**

Мярка 1.5.1. Създаване на условия за развитие на публично-частните партньорства

Проекти:

1) Разработване на програма за действие и формулиране на приоритетни области и проекти в сектора на културата за реализация чрез публично-частни партньорства;
2) Реализация на пилотни инвестиционни проекти чрез осъществяване на публично-частно партньорство;
3) Взаимодействие между публичния и частния сектор чрез реализация на съвместни проекти за осигуряване на публични услуги и кампании за развитието на културната среда;

Мярка 1.5.2. Подкрепа за създаване на клъстерни формации

Проекти:

1) Изготвяне на структурен анализ, прогнози и програма за потенциалните сфери на приложимост на клъстерния подход при технологично свързаните културни производства.
2) Планирана система от действия за привличане на външни инвестиции за клъстерно развити производства и услуги;
3) Създаване на нови продукти и услуги на базата на клъстерното производство.

Специфична цел 6. Интегрирано развитие на градската среда

Настоящата цел извежда необходимостта от **рехабилитация, доизграждане и модернизация на градската и културна инфраструктура**, с цел хармонизиране на физическата среда с нуждите на културното производство, туристическия пазар и като цяло социално-икономически растеж на региона. Постигането на **устойчиви европейски стандарти в общото урбанистично устройство**, във физическото обновление и благоустройство на градската среда е една от основните цели на тази част от Стратегическия план 2020.

Освен мерки и действия за доизграждане на някои стратегически за градската инфраструктура обекти и обекти с културно предназначение (обновяване на историческия център на Русе, крайбрежната зона с приоритетните културно-исторически обекти и музеи, зони за отдих и култура в Парка на младежта), планирани за изграждане в Интегрирания план за градско възстановяване и развитие на Общината, с повишено внимание следва да се третира и въпросът за **адаптирането и развитието на определени градски пространства и сгради за нуждите на културата и изкуствата** – особено в периферните градски зони.

Препоръчителен е в това отношение европейският опит в активното използване на алтернативни градски пространства за артистични цели - **т.н. „споделени пространства" за култура**, в повечето случаи неизползвани и/или изоставени сгради, стари фабрични пространства или необитаеми сгради общинска собственост, предоставени от местните власти на артистични сдружения и фирми за културни цели. Пробирането на подобни практики може много успешно да трансформира и вдъхне нов живот на редица изостанали в своето развитие обекти като ги превърне в своеобразни технологични паркове, насърчаващи развитието на малки бизнеси, дейности и услуги в областта на културата и изкуствата.

От първостепенна важност в рамките на формулираната цел са развити и мерките за **физическото опазване и валоризация на културното наследство** – сгради недвижима културна ценност, историческите зони, археологическите резервати и обекти, които освен че изграждат самочувствие и идентичност на жителите на региона, стимулират растежа на туристическото потребление.

Мярка 1.6.1. Рехабилитация, доизграждане и модернизиране на градската културна инфраструктура и обекти с особена културна стойност

Проекти:

1) Доизграждането на обект „Доходно здание“;
2) Доизграждане и модернизация на Историческия музей и Екомузей – Русе;
3) Доизграждане и реновиране на обектите: РБ „Л. Каравелов“, музеите „Баба Тонка“, „Захари Стоянов“, Музея на градския бит и Пантеона на възрожденците;
4) Реновиране на сградата на Русенската художествена галерия;
5) Изграждане на нов и модерен Младежки център;
6) Поетапно реновиране и възстановяване на сгради - недвижима културна ценност, в централната част на града.

Мярка 1.6.2. Развитие и усвояване на нови и алтернативни пространства за култура

Проекти:

1) Разработване на концепция за изграждане, възстановяване и развитие на нови и алтернативни пространства за култура и изкуство, особено в отдалечените от центъра зони;
2) Изработване на пътна карта за създаване на алтернативни пространства за култура;
3) Изграждане на Арт Център в старата сграда на ТЕЦ – Русе;
4) Организиране на международни ателиета и пленери за млади архитекти, насочени към усвояване на нови градски пространства за култура.

ПРИОРИТЕТ 2 Изграждане на платформа за социално включване и широк достъп до култура

Социалният фокус е ключов елемент в настоящия стратегически план. Изграждането на подобна платформа разглежда широкото културно въздействие върху общността като възможност за широк и **равен достъп до културния продукт**, мултиплициране и децентрализация на културната активност, но и като възможност за **пряко участие на гражданите**, неформалните граждански и творчески общности в процеса на формиране и изграждане на общия и специфичен профил на културната среда.

Настоящата платформа крие в себе си социален заряд, който цели да заличи съществуващия вакуум, да изгради **нови мостове на свързаност между хората, между градските територии**, да въведе чрез активни културни интервенции **алтернативи за взаимодействие** между творците и публиката, между младите хора и по-възрастните поколения, между центъра и периферията, между различните етноси.

Специфична цел 2.1. Децентрализация на културната активност и стимулиране на гражданското участие

Изграждането на нова **социална платформа** за развитието на културния процес разчита основно на т.н. **технологии на широкото участие**, на новите публики и социални партньорства като предлага нестандартни канали и алтернативи за създаване и дистрибуиране на културния продукт и постигане на **социален диалог чрез изкуство**. Прилагането на нови социокултурни практики, основани на толерантност и диалогичност,

цели преди всичко изграждане на нова градска и културна идентичност и съзнание за обща принадлежност към ценностите на местната общност.

Специален фокус настоящият приоритет поставя върху взаимодействието и **диалога с младите хора** и изграждане на цялостна визия, свързана с общата мотивация на младия човек за развитие, основано на творчеството, иновациите и пълноценната социална реализация. Ключов и приоритетен в този контекст е въпросът за съвместната и **споделена отговорност между секторите на образованието и културата**, както и устойчивото партньорство между тях.

Интензивното развитие на **доброволческия ресурс** в обслужването на културните дейности и създаването на свързани с културните организации общности и структури е също част от социалния аспект на културната децентрализация. Освен неправителствения сектор и специализираните общински структури в областта на изкуствата, със значителни възможности в това отношение разполагат **читалищата**, функциониращи на територията на града и региона. При добро взаимодействие с местните власти и неправителствения сектор те биха могли да се превърнат в реален партньор за решаване на редица важни за местните общности социални проблеми чрез предоставяне на специфични услуги и продукти.

Мярка 2.1.1. Разширяване социалната база на културния сектор

Проекти:

1) Изграждане на мрежи за сътрудничество между културните оператори и организациите от социалния сектор;
2) Насърчаване на любителското творчество и добрите практики на взаимодействие между културните организации, хората на изкуството и непрофесионалните творчески формации;
3) Стимулиране на проекти, предвиждащи създаване на специализирани културни продукти за приобщаване на хора в неравностойно положение и маргинализирани социални групи;
4) Стимулиране на широкия достъп до изкуство и култура в крайните градски зони и квартали.
5) Повишаване капацитета на читалищата като центрове за приобщаване и мотивиране на гражданите за опазване на традиционното нематериално културно наследство и участие в развитието на съвременните културни практики;
6) Изграждане на граждански структури за подкрепа на културните организации от публичния сектор;
7) Създаване на условия за развитие на доброволчески инициативи и кампании;

Мярка 2.1.2. Стимулиране на младите хора и младежките организации като пряк участник в развитието на културния процес

Проекти:

1) Изграждане на мрежи и общи пространства за сътрудничество между културните оператори и образователните институции;
2) Изграждане на Младежки център за култура и дебат;
3) Създаване на интернет базирана платформа за култура и образование;
4) Интензивно използване на съвременните социални мрежи и медийни канали - фейсбук, туитър, електронните медии и др. за комуникация и ангажиране на младите хора в

процеса на вземане на решения по ключови въпроси, свързани с развитието на културата и изкуствата.

5) Активно взаимодействие с младежките организации и форуми, в т.ч. организиране на изследвания, анализи и дебати по значими и важни за творческото израстване на младите хора въпроси;
6) Насърчаване на всички форми на творческо участие и занимания с изкуство, култура, медии и иновации, развивани от образователните институции и общинските центрове за култура и изкуство, осмислящи свободното време на децата и младежите;
7) Създаване на специализирана програма за стимулиране на млади хора и студенти със специални интереси и постижения в областта на творчеството и иновациите чрез подкрепа на проекти и учредяване на награди и стипендии;

Мярка 2.1.3. Център без периферия: развитие на отдалечени от централната градска зона пространства за култура

Проекти:

1) Разработване на система от интервенции за разпространение и тиражиране на културен продукт в отдалечените от центъра градски зони;
2) Изграждане на центрове за култура в крайните квартали на града.
3) Целева подкрепа за дейности, приобщаващи жителите на периферните градски зони, по Програма „Култура” на Община Русе;
4) Изграждане на постоянни филиали (изнесени дейности) на големите русенски читалища в периферните квартали и райони на града и създаване на мрежа от средища: информационни центрове, места за популяризиране на традиционни занаяти, алтернативно образование и иновации, любителско творчество и центрове за доброволци.

Специфична цел 2.2. Хармонично развитие на културната среда

Изграждането на широка социална платформа налага и изграждането на **проактивно поведение** от страна на културните оператори**.** Особено внимание в тази връзка следва да се отдели на културните различия, на проблемите, които културните мениджъри трябва да разрешават, за да могат да прилагат успешно конкурентни стратегии в социокултурна среда, характеризираща се с бързи и динамични промени.

Целта е културният сектор да настрои своите политики към създаване на условия за промяна на парадигмите, намаляване на културната поляризация и **постигане на екологично равновесна културна среда**, толерантна към културните различия, плуралистично отворена, развиваща културното многообразие и опазваща културните ценности и достижения. Постигането на равновесие в развитието на културния процес осигурява устойчивост с дългосрочен ефект.

Мярка 2.2.1. Проактивна социална политика

Проекти:

1) Инициране на събития и проекти , основани на широкото участие на гражданите;
2) Обучение на културните мениджъри в областта на съвременните социокултурни практики;
3) Създаване на програма за подкрепа и прилагане на нови социални практики в областта на културата и изкуствата, насочени към малцинствените социални групи.

Мярка 2.2.2. Стимулиране на културно многообразие

Проекти:

1) Стимулиране и подкрепа на културните различия и форми на културно изразяване;
2) Изграждане на пакет от съвместни инициативи и проекти между културните организации и социалните институции за практическо осъществяване на идеята за устойчива и толерантна към различията културна среда;

ПРИОРИТЕТ 3. Европейското измерение

Този приоритет поставя на фокус европейското измерение като водещ принцип за развитието на културния процес. Европейският контекст в историческото развитие на Русе, както и широкият формат на европейското сътрудничество, което градът поддържа във всички сектори на обществения живот през последните години, са естествена основа за разширяване и устойчиво развитие на този особено важен приоритет от Стратегическия план „Русе 2020".

Настоящият приоритет експлоатира широко **Европейската концепция за развитието на Дунавския регион**, възприемана като фактор за социално-икономическо, устройствено и културно развитие на България. В процеса на сближаване и свързаност между страните от Дунавския басейн град Русе играе съществена роля като най-големия икономически, културен и образователен център по българското поречие на реката.

В контекста на инициативата „Европейска столица на културата" **Дунавската стратегия,** като приоритетна за ЕС област, е мощен стимул за отключване потенциала на града чрез широк спектър от интервенции в областта на икономиката, туризма, образованието и културата, целящи на макро равнище конкурентоспособност на регионите, интензивно туристическо потребление, трансгранично и транснационално сътрудничество, постигане на кохезия на ниво междукултурно сътрудничество и създаване на нова европейска добавена стойност.

Трансграничната локация на Русе, дългогодишното сътрудничество с румънския град Гюргево и изградените общи политики за стратегическо взаимодействие между двата града в социално-икономическо и културно отношение, както и създаденият като инструмент за трансгранично партньорство „Еврорегион Данубиус", ни дават основание да изведем **регионалния принцип** като водещ в кандидатурата на Русе за ЕСК през 2019. Трансграничният регионален аспект на русенската кандидатура ще добави стойност и в контекста на европейската концепция за развитието на Дунавския регион.

Специфична цел 3.1. Европейска свързаност и междукултурен диалог

Изграждането на **устойчиви партньорства и мрежи за сътрудничество** в национален и международен формат както при подготовката на самата кандидатурата за ЕСК, така и при разработването на програмната концепция за събитието е от определящо значение за успеха на русенската кандидатура.

Важна роля за ускореното разширяване и задълбочаване на европейския контекст и за изграждане на необходимия капацитет за подготовката на събитието през 2019 следва да се възложи на **Русенския университет** като най-мощната образователна структура на

територията на региона, с висок коефициент на ефективност в реалното прилагане на модерните европейски образователни модели и практики, силен напредък и висок рейтинг в развитието на междууниверситетското сътрудничество на европейско ниво и наличие на водещи университетски екипи в областта на европеистиката, високите технологии и иновациите.

Мярка 3.1.1. Изграждане на европейски партньорства и мрежи.

Проекти:

1) Изграждане на европейски партньорства и мрежи за устойчиво сътрудничество и работа по международни проекти между културните организации от региона и европейски културни оператори и структури;
2) Повишаване качеството и интензивността на сътрудничеството и партньорските мрежи в рамките на трансграничния регион Русе – Гюргево – Букурещ;
3) Развитие на тематични и/или бизнес мрежи на основата на побратимените на Русе градове от Европа и градовете от Страсбургския клуб;
4) Изграждане на профилирани партньорства в областта на културното наследство и туризма;
5) Изграждане на партньорска мрежа за култура, съвременно изкуство и туризъм между страните от Дунавския регион;
6) Изграждане на интензивни и ефективни отношения на сътрудничество, обмен на проекти, идеи и практики с Европейските столици на културата;
7) Развитие на съществуващата мрежа за университетски обмен на РУ „А. Кънчев" и фокусно разширяване на капацитета й в областта на културата и новите технологии;
8) Изготвяне на споразумение за регионално партньорство с Гюргево и Букурещ във връзка с кандидатурата на Русе за ЕСК.

Мярка 3.1.2. Свързаност на европейските култури

Проекти:

1) Изграждане на постоянен международен форум за изследване и дебат в областта на междукултурния диалог и общото европейско културно наследство в сътрудничество със страните от Дунавския регион;
2) Стимулиране на практики за взаимодействие и партньорство на млади хора, младежки организации и образователни институции от различни европейски страни;
3) Стимулиране на практики за междукултурен обмен на творчески организации и артисти на основата на традиционното културно наследство, фолклора и съвременните изкуства;
4) Стимулиране активното участие и работа на гражданските организации и организациите от образователния сектор по програмите за култура, образование и медии на Европейския съюз, насърчаващи междукултурния обмен и свързаност между гражданите на ЕС и изграждане на общи пространства за взаимодействие.

Мярка 3.1.3. Трансгранично сътрудничество

Проекти:

1) Развитие на интеркултурни практики между Русе и Гюргево чрез единствения в България Българо-румънския интеруниверситетски Европа център (БРИЕ);

2) Изграждане на регионална платформа за култура, образование и творческа икономика между Русе и Гюргево;
3) Маркетизиране на дестинацията Русе – Гюргево – Букурещ с оглед стимулиране на културния и икономически интерес от двете страни на реката;
4) Ускорено развитие на уикенд туризма по дестинацията Русе – Гюргево – Букурещ.
5) Развитие на „Еврорегион Данубиус“ като инструмент за сближаване и съвместни действия за приобщаване на гражданите от двете страни на реката към една обща цел;

Специфична цел 3.2. Мобилност на артисти и продукти

Ключова в тази приоритетна ос е **европейската концепция за мобилност** в областта на изкуството и културата, стимулираща свободното движение на артисти, произведения на изкуството и проекти, съвместните продукции между местни и европейски културни оператори.

Сериозен ресурс в това отношение е устойчивото развитие на града като **атрактивен международен фестивален център**, прилагащ широко европейската концепция за развитието на фестивалите като платформа за експониране на европейското културно многообразие, за реално взаимодействие, сближаване и стимулиране на междукултурния диалог с цел изграждане на общоевропейско културно пространство, съзнание за идентичност и принадлежност към европейските ценности и култура.

Важна част от формулирания приоритет заемат действията, свързани с широкото използване на **европейската експертиза** в рамките на инициативата Европейска столица на културата чрез привличане на експертни групи в подготовката на събитието и, особено важно, в подготовката на граждански лидери и експерти с потенциал да мотивират и мобилизират творческата енергия на младите хора и гражданите на Русе за постигане на крайната цел.

Мярка 3.2.1. Свободно движение на артисти, проекти и произведения на изкуството

Проекти:

1) Развитие на резидентни програми за творчески престой на състави и артисти с европейска известност;
2) Стимулиране на изкуствата чрез интензивен международен обмен на артисти и продукти;
3) Изготвяне на програма за партньорство, взаимодействие и обмен на артисти и проекти в областта на изкуствата и културата между побратимените на Русе градове от Гърция, Румъния, Унгария, Франция, Хърватска и градовете от Страсбургския клуб;
4) Изготвяне на програма за партньорство и обмен в областта на културата между Русе и градове кандидати за ЕСК през 2019 от Италия;
5) Подкрепа за участие на русенски културни мениджъри, продуценти и артисти в международни културни форуми в Европа;
6) Обмен на артисти, арт мениджъри, университетски преподаватели, студенти и млади професионалисти по програмите на ЕС за култура, образование и медии; (Erasmus, IAESTE, AIESEC);

Мярка 3.2.2. Русе - международен фестивален и продуцентски център

Проекти:

1) Изграждане на Дунавска фестивална мрежа като инструмент за развитие на международните фестивали и привличане на туристическия интерес;
2) Разширяване географската карта на международните фестивали и повишаване капацитета и формите на международната фестивална дейност на територията на региона;
3) Повишаване качеството и постигане на европейска добавена стойност във фестивалните практики чрез продуциране на международни проекти и разширяване дела на европейското участие и партньорство;
4) Изготвяне на споразумение за сътрудничество в областта на фестивалните дейности между Русе и Букурещ с цел обмен на фестивални проекти и артисти и мащабни продуцентски инициативи;

ПРИОРИТЕТ 4. Комуникационна кампания

Основна цел на комуникационната кампания е да осигури необходимата публичност на кандидатурата на Русе за титлата „Европейска столица на културата" като постигне висока степен на информираност на гражданите относно смисъла, значението, ползите и реалните ефекти на инициативата за устойчивото развитие на града и региона.

Една от важните задачи на комуникационната кампания е да привлече и фокусира вниманието на гражданите като ги мотивира за пряко участие в процеса на подготовката на кандидатурата на Русе за титлата „Европейска столица на културата" през 2019.

Специфична цел 4.1. Развитие на обществения дебат

Специален фокус Стратегическият план за култура Русе 2020 поставя върху **обществения дебат** в процеса на подготовката на събитието, свързан основно с проучвания на нагласите и очакванията, дискусии и други форми за директна комуникация с гражданите, с хората от гражданския, публичния и бизнес сектор, с оглед изграждане на широк обществен форум и постигане на обществен консенсус по всички въпроси, свързани с подготовката на инициативата.

В условия на дебат и широко обсъждане следва да се развие и процесът, свързан с подготовката на самата програма на събитието през 2019 г. Целта е програмната концепция на събитието да стъпи на основата на широка експертиза и анализ на общокултурния контекст, граждански консенсус и обща гражданска визия относно домакинството на инициативата.

Мярка 4.1.1. Постигане на широк обществен консенсус

Проекти:

1) Целево социологическо изследване сред младите хора на възраст от 13 до 25 години за проучване на нагласите относно кандидатурата на Русе и програмата на събитието през 2019;
2) Използване на съвременните социални мрежи за оперативни социологически сондажи и дискусии по отделни аспекти от подготовката на русенската кандидатура;
3) Широко публично обсъждане на планираните стратегически мерки, програми и действия относно кандидатурата на Русе за ЕСК.

Мярка 4.1.2. Изграждане на форуми за култура и дебат

Проекти:

1) Публично обсъждане и анализ на резултатите от социологическите проучвания;
2) Инициране на серия от отворени публични дебати и дискусии с широко участие на граждани, експерти, културни и образователни организации от публичния и НПО сектора по ключови въпроси и теми, свързани с развитието на културата и изкуствата като фактор за устойчиво градско развитие и конкретно във връзка с русенската кандидатура за ЕСК;
3) Създаване на мрежа от дискусионни клубове на тема „Русе 2019" в учебните заведения, общинските центрове за работа с деца и младежи и Русенския университет „А. Кънчев";
4) Излъчване на серия от телевизионни и радио дебати на живо по ключови теми от подготовката на Русе за титлата ЕСК с участието на експерти и представители на културния, образователния и бизнес сектора.

Специфична цел 4.2. Публичният образ на града и промоция на Русе като кандидат за ЕСК

Друга основна задача в рамките на комуникационната кампания е да съдейства активно за подобряване публичния образ на Русе като с прякото участие на медиите популяризира широко в национален и международен план ресурсните предимства, творческия капацитет и европейски облик на града като кандидат за титлата «Европейска столица на културата».

Мярка 4.2.1: Промоционална кампания и ПР стратегия

Дейности:

1) Дефиниране на целевите публики;
2) Активно присъствие на информационния пазар;
3) Изграждане на мрежа от медийни пратньорства с местни и национални български и чуждестранни печатни и електронни медии;
4) Периодични брифинги, срещи, конференции и други ПР събития, маркиращи хода на подготовката и важните стъпки в развитието на града като кандидат за ЕСК;
5) Отпечатване на високотиражни промоционални материали (брошури, плакати, билбордове и др.) експониращи конкурентните предимства и целите на Русе като кандидат на ЕСК;
6) Активен ПР на различни политически и административни нива, в т.ч. и в структурите на ЕС чрез срещи, дискусии, кръгли маси и разпространение на промоционални материали за Русе и региона;
7) Използване на туристическите борси, търговските изложения и панаири в България и чужбина за популяризиране на града и кандидатурата на Русе за ЕСК;
8) Използване на популярни личности от областта на културата като лица на кампанията;
9) Домакинство на международни икономически и културни форуми;
10) Активно използване на европейските професионални мрежи за промоция на града и неговите предимства като кандидат за ЕСК;
11) Популяризиране на инициативата на всички големи национални и международни форуми, които градът домакинства или участва като партньор;
12) Създаване на фокусна група във Фейсбук;
13) Инициране на международен конкурс за изработване на лого система на инициативата;

14) Изработване на интернет портал в онлайн режим и издаване на електронен бюлетин;

Мярка 4.2.2. Рекламна кампания

Дейности:

1) Създаване на рекламна платформа, програма и продуктова концепция;
2) Изработване на брандинг стратегия.
3) Избор на канали и медии за комуникация

ПРИОРИТЕТ 5: Развитие на организационен, административен и финансов капацитет.

Този приоритет разглежда необходимите мерки за организационно-административното и финансово осигуряване на подготовката на русенската кандидатура за ЕСК и изграждане на административен капацитет и адекватни структури за управление, реализация и мониторинг на подготвителния процес.

Специфична цел 5.1. Организационно-административни аспекти

Водеща цел в тази част от Стратегическия план за култура Русе 2020 е да се изгради работеща и съответстваща на специфичните нужди мрежа от организационни структури и звена с ясно дефинирани правила и функционално разпределени отговорности. Съгласувано и оптимално следва да се използва местния административен ресурс в това отношение – областна и общинска администрация, областните и общински комисии, регионалните структури, неправителствените организации, побратимените с Русе градове и региони, както и целия наличен институционален капацитет в областта на образованието, културата, бизнеса и туризма на територията на региона. От първостепенна важност е в процеса на подготовка на кандидатурата да бъдат ангажирани всички заинтересовани страни, ключови институции, структури и публични фигури от Русе, страната и чужбина, които могат да съдействат реално в подготовката на кандидатурата на Русе за ЕСК.

Мярка 5.1.1. Изграждане на организационен капацитет

Дейности:

1) Изграждане на Обществен съвет за подготовката на събитието под патронажа на Кмета на Русе, Председателя на ОбС – Русе, Областния управител и с участието на представители на местните власти, културата, образованието, бизнеса, медиите, политиците и известни публични личности;
2) Изграждане на комисия за вътрешен мониторинг относно напредъка на подготовката на събитието с участието на експерти от гражданския сектор, общинска и областна администрация, общинския съвет;
3) Повишаване ролята на експертните комисии и съвети към областна и общинска администрация, свързани с култура, образование, младежки дейности и устойчиво развитие, в процеса на вземане на решения;
4) Изграждане на Младежки експертен съвет за култура и образование към общинска администрация.
5) Активно участие и повишаване ролята на местните европейски информационни центрове в процеса на подготовка на кандидатурата;

Мярка 5.1.2. Изграждане на административен капацитет

Дейности:

1) Изготвяне на програма за подготовка на необходимите нормативни документи, регламентиращи взаимодействието на общинската администрация с всички заинтересовани страни в процеса на подготовка на кандидатурата, изграждането на партньорства, споразумения и др.
2) Привличане на консултанти по подготовка на кандидатурата от страни членка на ЕС с опит и практика в областта на инициативата ЕСК.
3) Обучение на всички, ангажирани с подготовката на кандидатурата лица и страни за повишаване на техния оперативен капацитет, компетентност и умения в административното обслужване и координация на процеса;
4) Провеждане на международни срещи и дискусии с участието на европейски експерти, представители на градове – домакини на ЕСК и представители на всички заинтересовани от региона и България страни за анализ и въвеждане на добри практики в подготовката на инициативата ЕСК;

Специфична цел 5.2. Финансови аспекти

Финансовото обезпечаване на стратегическия план изисква преди всичко концентрация на съществени финансови ресурси за подготовката на кандидатурата от една страна и осигуряване на **добър инвестиционен климат** за стимулиране и развитие на културния сектор от друга.

Финансирането следва да се осъществява на различни нива и от различни източници. Ролята на Общината е да планира разумно и целенасочено осигуряването на финансовия ресурс и да координира гъвкаво и икономично инвестиционния процес.

Създаването на система от **общински и публични фондове за финансиране и подкрепа** е от съществено значение за развитие на проектното финансиране и постигане на устойчивост. Сериозен финансов ресурс се очаква да бъде осигурен и по линията на проектното финансиране от национални програми и структурните фондове на ЕС.

При добро управление на наличните ресурси и постигане на ръст в развитието на сектора и свързания с него икономически потенциал на града и региона е реално да се очаква сериозен финансов приход и икономически ефект от развитието на туризма и специфичните услуги в сектора.

Мярка 5.2.1. Финансиране от Общинския бюджет

Дейности:

1) Повишаване финансовия ресурс за култура и изкуство в годишните бюджети на общината за периода 2014 – 2020;
2) Повишаване финансовия ресурс на Програма „Култура” на Община Русе и програмата за партньорство с НПО сектора за стимулиране развитието и повишаване капацитета на организациите от сектора;
3) Осигуряване на необходимия финансов ресурс за развитие на нови програми на общината за проектно финансиране в подкрепа на младежките организации и младите хора на Русе, за насърчаване на мобилността в сферата на изкуствата и развитието на иновациите;

4) Съсредоточаване на финансов ресурс за финансиране и съфинансиране на стратегически за града проекти в областта на културата и градско възстановяване и развитие;

Мярка 5.2.2. Алтернативни източници за финансиране

Дейности:

1) Осигуряване на финансиране по оперативните програми на ЕС за устойчиво развитие в областта на културата, образованието и развитието на градската среда;
2) Привличане на финансов ресурс по други международни програми за култура, образование и медии на ЕС;
3) Създаване на публичен фонд за подкрепа на проекти и инициативи, свързани с подготовката и реализацията на събитието през 2019, финансиран от спонсорство, реклама и дарения;

.IV. Изпълнение на стратегическия план

Институционални отговорности

Организацията по изпълнението на Стратегическия план за култура Русе 2020 включва всички заинтересовани страни в процеса на подготовката на кандидатурата на Русе за Европейска столица на културата, като се основава на следните принципи:

1) координирани подходи в планирането, програмирането, ресурсното осигуряване, наблюдението и оценката на дейностите;
2) публичност, партньорство, прозрачност на действията на всички нива и всички етапи от подготовката;
3) концентрация на ресурсите;
4) съгласуваност с европейските, национални и регионални програми, структурни политики и концепции за регионално развитие.

1. Общинска администрация:

1) Приема Стратегически план за култура Русе 2020 и определя кандидатурата на Русе за ЕСК като приоритетна цел в дейността на Общината за периода 2014 – 2020;
2) Носи отговорност за организацията и изпълнението на Стратегическия план за култура Русе 2020 и решенията на Обществения съвет, чрез мобилизиране на всички местни институционални, организационни, човешки и финансови ресурси, включително и тези на частния и НПО сектора;
3) Осъществява координация на дейностите по подготовката на кандидатурата на всички административни нива и във всички сектори на общинската инфраструктура – култура, образование и младежки дейности, социални партньори, строителство, неправителствен и бизнес сектор;
4) Носи отговорност за изграждане на необходимия административен капацитет на подготовката, в т.ч. и за осигуряването на правно-нормативната рамка на инициативата;
5) Разработва подробна програма и детайлен екшън план по години за изпълнение на Стратегическия план за култура Русе 2020;

6) Изгражда работни екипи по сектори за изпълнението на стратегическия план и разработената програма за действие;
7) Подготвя междинни отчети за напредъка по изпълнението на програмата за действие;
8) Носи отговорност за осигуряване финансовия капацитет на подготовката и реализацията на инициативата чрез създаване на система от общински и публични фондове;
9) Привлича международни експерти и консултанти за подготовка на кандидатурата;
10) Разширява и оптимизира процеса на проектното финансиране по структурните фондове на ЕС, особено за приоритетните в рамките на стратегическия план области, свързани с култура, туризъм, образование, социални дейности, архитектурна среда, градско възстановяване и развитие;
11) Инициира и координира дейността на общината в работата по международни програми и изграждане на партньорски мрежи в областта на културата, туризма, образователните и социални практики;
12) Изпълнява и координира всички дейности, свързани с комуникационната кампания по подготовката на събитието;
13) Осигурява устойчивост на дейностите след 2019 г.

2. Областна администрация:

1) Областният управител е член на Обществения съвет на инициативата;
2) Участва със свои представители в организационните структури на инициативата ЕСК;
3) Поддържа взаимодействие с централните власти;
4) Подпомага и координира действията, свързани с международния, националния и регионалния контекст на стратегията за ЕСК;
5) Подпомага подготовката на инициативата чрез формирането на международни, регионални и местни партньорства за участие и подкрепа;
6) Определя подготовката на кандидатурата на Русе за ЕСК като един от основните приоритети в работата на специализираните областни комисии;
7) Подпомага активно процеса на изграждане на публични фондове за финансова подкрепа;
8) Участва със свои представители в създадените структури за наблюдение, контрол и оценка относно напредъка на подготовката;

3. Общини, присъединили се към кандидатурата на Русе за ЕСК

Общините, присъединили се към инициативата, подписват Договор за партньорство, в който се регламентира обхвата, формите и дейностите, обект на партньорските взаимоотношения.

4. Културни организации от публичния, частния и НПО сектора, образователни и социални институции, браншови организации, бизнес сектора и средствата за масово осведомяване

Организациите от културния, образователния, социалния, бизнес и НПО сектора на територията на региона следва да се възприемат като ключови играчи, главни действащи лица и партньори в процеса на подготовката на русенската кандидатура за ЕСК. В същото време големият публичен ресурс, който се предвижда за повишаване на техния капацитет и развитие, ги превръща в обект на сериозни инвестиционни и оперативни интервенции, гарантиращи устойчивост и развитие.

.V. Мониторинг и оценка на напредъка

Местни и регионални политики

1. Брой приети стратегически документи (общински и регионални стратегии, планове и програми за развитието на културата, културните и творчески индустрии и културния туризъм).
2. Увеличение на средствата за култура в бюджета на града и останалите селища-партньори.
3. Увеличение на публичните фондове за финансиране на творчески проекти.
4. Изградени трайни мрежи на партньорство с други общини от региона в сферата на културните и художествени дейности, културен туризъм, културни и творчески индустрии.
5. Създадени общи културни продукти с участието на културни оператори и местните власти.
6. Брой реализирани проекти с други общини от ЕС и ЕСК.
7. Брой реализирани проекти, свързани с програмата, със средства от ЕС.
8. Усвоени нови пространства за култура и изкуства, културни и творчески индустрии.

Управление в системата на културните оператори

1. Брой на културните оператори, специализирани в конкретни артистични дейности.
2. Брой ангажирани експерти в сферата на основни и обслужващи дейности, свързани с култура, културни и творчески индустрии.
3. Видове ангажирани експерти.
4. Брой на доброволците, ангажирани за различни дейности.
5. Споделени и усвоени полезни практики от ЕС и други културни оператори.
6. Създадени местни, регионални, национални и международни мрежи.
7. Структура и тенденции на приходите и разходите.
8. Съответствие с предварително заложените финансово-икономически параметри.
9. Съотношение между публично и частно финансиране на дейностите.
10. Приходи от собствена стопанска дейност (продажби на билети, реклама и спонсорство, сувенири, консултантски услуги и др.).
11. Брой публики при реализирането на многогодишните проекти.

Общи характеристики на културната програма

1. Реализирани проекти, свързани с европейски измерения, представящи нови и непознати особености на европейската култура - личности, обекти и събития от миналото.
2. Реализирани проекти, насочени към популяризиране на местните традиции и начин на живот сред българските посетители и от ЕС.
3. Реализирани проекти с румънски културни оператори.
4. Реализирани проекти, свързани с аспекти от Европейската култура в миналото и съвременността, непознати за местната общност.
5. Реализирани проекти, които представят националната култура в партньорство с други български градове-кандидати или други места от страната.
6. География на участие в реализирането на многогодишните културни проекти.
7. Междусекторни партньорства
8. Разнообразие на дейностите – художествени събития, семинари, конференции и др.

Художествена програма

1. Финансиране (контрактиране, откупки, възлагане) на нови художествени продукти в сферата на литературата, музиката, визуалните изкуства, сценичните изкуства, кино, както и други интегрирани продукти, брой на участниците, чийто творби са финансирани.
2. Заплатени авторски, издателски, продуцентски и други сродни права по ЗАПСП на автори, които не участват пряко в реализацията на програмата, но са носители на права.
3. Брой отличени млади автори и изпълнители в различните изкуства, награден фонд и реализирани техни ангажименти впоследствие по други места с тяхно участие.
4. Брой на устойчиви професионални и любителски състави в резултат на изпълнение на културната програма.
5. Брой на реализирани художествени проекти и брой на участници от страна на уязвими групи (деца, имигранти, етнически и религиозни малцинства, хора с увреждания)

Икономически ползи

1. Нови работни места
2. Брой туристи от други селища на страната
3. Брой туристи от чужбина
4. Брой нощувки
5. Средно изразходени средства в града на един турист

Публичност и реклама

1. Брой нови културно-туристически продукти.
2. Брой на специфични туристически пакети, свързани с посещение, промотиране и разпространение на културни и туристически продукти.
3. Брой публикации в националните печатни и електронни издания.
4. Брой публикации в международните печатни и електронни издания.
5. Брой посетители на сайта на събитието.
6. Брой посетители в социалните мрежи.